

ข้อคิด - ความเห็น การปลูกฝังวิญญานธุรกิจ

สมบูรณ์ แซ่เจ็ง
17 มิถุนายน 2548

คำว่า “วิญญานธุรกิจ” ฟังดูแล้วหลายคนอาจรู้สึกแปลกๆ บางคนอาจคิดไกลไปถึงเรื่องไสยศาสตร์ บางคนอาจคิดว่าไม่จำเป็น เพราะสังคมไทยแต่โบราณ ไม่มีค่านิยมในเรื่องค้าๆ ขายๆ แต่หากเรามองไกลออกไปถึงสังคมโลกซึ่งกำลังขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่เราก้าวเข้าสู่สังคมคลื่นลูกที่สาม (Third Wave Society) เป็นต้นมา ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ล้วนแต่ขับเคลื่อนไปข้างหน้าในอัตราเร่งทั้งสิ้น ไม่เพียงเท่านั้นยังทวีความซับซ้อนอย่างมากมาจนมนุษย์ยุคใหม่หลายๆ คนปรับตัวไม่ทัน นอกจากนี้จำนวนทรัพยากรธรรมชาติที่ลดน้อยลงเรื่อยๆ ก็ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างประเทศอย่างรุนแรงและหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถึงแม้จะมีการกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกันของสังคมโลก แต่ดูเหมือนว่ากติกาเหล่านี้ กลับยิ่งกลายเป็นพื้นที่ใช้ไหมไฟแห่งการแข่งขันมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกติกาขององค์กรต่างๆ ในสหประชาชาติ กติกา WTO ไปจนถึงกติกา FTA ก็ตาม ล้วนทำให้ทุกประเทศที่ร่วมในกติกาดังกล่าว ต้องปรับยุทธศาสตร์ทั้งในเชิงรับและรุก ทั้งนี้เพราะกติกาเหล่านี้ดูเหมือนจะทำให้ประเทศที่แข็งแกร่ง เป็นฝ่ายได้เปรียบประเทศที่อ่อนแอกว่า ด้วยเหตุที่ประเทศที่แข็งแกร่งทั้งหลายเป็นเจ้าของทุนและเทคโนโลยี ทำให้กติกาการค้าเสรีที่สังคมโลกหวังว่าจะช่วยพยุงเศรษฐกิจของตน กลายเป็นเครื่องมือและข้ออ้างในการทุบตลาดของประเทศนายทุน หากประเทศที่อ่อนแอกว่ารวมทั้งประเทศไทย ยังไม่คิดหาทางตั้งรับที่เหมาะสมและรุกเมื่อมีโอกาสแล้ว เราก็คงต้องกลายเป็น “เมืองขึ้นยุคใหม่” ที่ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางเศรษฐกิจของประเทศนายทุนอย่างแน่นอน

ทางออกสำหรับเรื่องนี้ ในฐานะนักวิชาการธุรกิจศึกษานั้น เห็นว่าเราควรเตรียมพลเมืองของประเทศให้มีขีดความสามารถในการทำธุรกิจ ในระดับที่แข่งขันกับทุกประเทศได้ พลเมืองไทยทุกคนควรมีวิญญานธุรกิจอยู่ในสายเลือด มีความพร้อมที่จะแข่งขัน รู้จักการมองหาช่องทางสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ รู้จักการใช้ยุทธศาสตร์ทางการตลาด เพื่อเสริมความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจไทย แต่ทั้งนี้วิญญานธุรกิจที่ว่า ก็จะต้องอิงสติด้อยอยู่บนฐานของจริยธรรม อันหมายถึงเป็นวิญญานธุรกิจที่รู้จักสร้างรายได้เข้าประเทศโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้สังคม ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เคารพในสิทธิมนุษยชน และไม่เป็นตัวถ่วงระดับทางศีลธรรมของสังคมด้วย

การที่เราจะพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีวิญญานธุรกิจที่มีจริยธรรมดังที่ได้กล่าวมา ในความเห็นส่วนตัวเห็นว่า หากรอมานปลูกฝังกันในระดับอุดมศึกษาก็คงจะไม่ทัน และไม่ได้ผลนัก วิญญานธุรกิจที่มีจริยธรรมจะต้องถูกปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์อย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่ประถมศึกษา

ขึ้นไป โดยวิธีบูรณาการวิชาการและกิจกรรมทางธุรกิจเข้าไปไว้ในรายวิชาต่างๆ โดยเฉพาะวิชาอาชีพทั้งหลาย แต่การบูรณาการดังกล่าวจะได้ผลหรือไม่ ส่วนหนึ่งก็ต้องขึ้นอยู่กับตัว “ครู” เป็นสำคัญ ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาจะต้องเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการสร้างวิญญานธุรกิจก่อน มีความรู้ทางธุรกิจและเศรษฐกิจ มีความคิดสร้างสรรค์ในการบูรณาการวิชาธุรกิจให้กลมกลืนกับวิชาอื่นๆ รู้เทคนิคการปลูกฝังทัศนคติ และรู้วิธีการสอนภาคทักษะปฏิบัติทางธุรกิจด้วย

ดังนั้นหน้าที่ของธุรกิจศึกษาไทยยุคใหม่ก็คือ การเตรียมครูธุรกิจให้มีขีดความสามารถที่จะสอนในระดับประถมศึกษาได้ ซึ่งแต่เดิมเรามุ่งเฉพาะระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จนดูเหมือนว่าธุรกิจศึกษาคือการผลิตครูมัธยมและอาชีวศึกษาเท่านั้น ถึงแม้ว่าในขณะนี้ ตลาดแรงงานของครูธุรกิจในระดับประถมศึกษาจะยังไม่เปิดรับมากนักก็ตาม แต่สถาบันผลิตครูธุรกิจทั้งหลายก็ไม่ควรมองข้ามความจำเป็นข้อนี้ และขณะเดียวกันในฐานะของสถาบันผลิตครู ก็ควรจะต้องเร่งวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ได้องค์ความรู้สำหรับการสร้างวิญญานธุรกิจแก่คนรุ่นใหม่ด้วย...